

Yabancı dilde eğitim, çalışma grubu toplantıları

(Education in foreign language, meetings of study group)

Bir ülke neden kendi anadili ile eğitimi reddeder? Neden bir başka dille eğitim yapmak ister? Türkiye’de çok acı bir gelişme yıllardan beri gözümüzün önünde sergilenmekte. Yurdumuzun binlerce yıllık geçmişe kucak açan kültür birikimi ve dil zenginliği acaba ekonomik geriliğine kurban mı edildi? İkinci meşrutiyet ile birlikte batılılaşma batı hayranlığı şeklinde Osmanlı’ya gelince; aşağılık duygusu içinde, taklitçilik hevesi ile kendini beğenme ve beğendirme kaygısı ile çırpınan birçok yoz için edebiyatımızın en iyi hicivleri ve taşlamaları yazılmıştır. Hayranlığın ötesinde, yetersizliğin ve kendi cahilliklerinin sonucu, ailesini, kitleleri hatta milletini dışlayıp, adeta millettten kurtulma çabası ile başkalaşma sevdası pek çok aydın ya da geçineni sarmıştı. Üst kültür olarak kabul ettikleri “yabancı gibi olmak” bir zillet değil, nerede ise bir görece üstünlük, sınıf atlama tutkusu olmuştu.

Tüm bu “aydınlanma” değil yozlaşma akımı, akını ve sevdası sürenken batının “aydınlanma” kavramını bilen, bildiren ve anlatan Ulu Önder “Türk dili yabancı dillerin boyunduruğundan kurtarılmalıdır” diyordu. Hem de o zaman daha önde olan Osmanlıca’nın (Arapça-Farsça-Türkçe-vs.) Türkçeleştirilmesi sorunu bizim için temel konu idi. Ortaöğretimdeki yabancı dil ile eğitim ve yüksek öğretimdeki yabancı dildeki eğitim ile “yabancı dil eğitim-öğretimi” birbirinden tümü ile farklı iki kavramdır. Yabancı dilin “ne işe yaradığı?” “ne zaman yarayacağı?” “kime gerekli olduğu?” sorularını sormadan böyle bir düzenlemeye girmek “güdülmekten” ya da koca koca akademisyenleri gütmekten başka bir şey değildir. Mezun olduktan, konusunda iş sahibi olup mesleğini yaptıktan sonra yabancı dilde aldığı eğitimi yurdunda mı yapacak ya da yabancı dilde gördüğü eğitim için o dilin anadili olduğu bir ülkeye mi ihraç edilecek? İhraç malı? Konu tabii ki bu kadar basit değil. Şövenist cümlelerle başlayan bu yazımın şimdi geldiği nokta ise Türkçe konuşulan ülkede öğrendiği ve kullandığı yabancı dili karşısındakine satacak mı? Üç kuruşluk İngilizce öğrendikten sonra bunu ayrıcalık olarak çevresine sunmaya çalışanlar bu yurttan anadilin İngilizce olması gibi Türkçe zilletinden ve aşağılık duygusundan hareket etme durumundadır, ya da halkına tümü ile yabancılaşmıştır, ulusunu yabancılaştırmak istemektedirler. Bunun farkında değiller, bu tutumu yüzyıllık bir Osmanlı-Türkiye Cumhuriyeti Üniversitesinde sergilerken-yabancı dille eğitim-kesinlikle yukarıdaki duygu ve düşünce içinde değillerdir; yurduna, ulusuna ihaneti düşünmemektedirler; zannedirler ki bilimsel ve kültürel bir üst düzey öğrenci yetiştirecekler. Buna karşılık kesinlikle Türkçe’nin değerini, Türkçe için yapmak zorunda oldukları gayreti, ulusunun ve yurdunun gerçeklerini özümseyememişlerdir.

Rahmetli kıdemli Prof. Dr. Orhan Çiğeroğlu habire kafama çalardı “Ben Amerika’da iken...” diye. Ben de inat olsun diye “Ben Erzurum’da iken...” diye söze karıştırdım. Bir Tıp fakültesinde İngilizce eğitim yapıyorsun ama yurdunun insanı genelde 200 kelime Türkçe biliyor ve hizmeti ona vereceksin. Senin yabancı dilini benim hastam ne yapсын? O kadar iyi Türkçe bileceksin ki, iki cümle sorgu ile taniya yaklaşabileceksin. Değil şive, yöre ağızlarını ve terimlerini de tıbbiyede öğrenmelisin, yabancı dilin bölge farklılığını değil. Yabancı dille eğitim öğrencinin daha iyi öğrenmesini sağlar mı? Doğal olarak daha çok ve farklı kaynaklara ulaşması için çok önemli bir araçtır. Tüm bunları özetlersek “Yabancı dil öğretilmeli, mümkünse birden fazla.” belki de komşu ülkelerde de geçerli olanı. Her ülkenin bilim diline sahip olma hakkı vardır. Bunu yalnızca “İngilizce” ile mi sınırlandıracağız?

Eğitimde, hele yüksek eğitimde “Türkçeyi kullanmayın, onu yok edin” demiyorlar ama eğitimi yabancı dilde verdiğin zaman “ediyor-

sun”. Madem ana dilin, önce onu geliştir, sonra da yüksek öğretimde korumaya devam et. Mezun olan öğrencinin yüzde biri bile akademik hayata özenmediğine göre yüzde doksanı da yurdunda bir daha mesleki yabancı dili kullanmayacağına göre yalan-yanlış ve yetersiz bir yabancı dil ile verilen bu eğitim ne işe yarayacak? Yurdumuzda her bilim dalında o kadar çok Türkçe yayın var ki, meslek sahiplerinin “ah bir yabancı dil bilse idim” derdi pek az. Bu “iki dil, iki adam eder” gerçeğini yadsımaz. Kim yabancı dilin zararlı ve yetersiz olduğunu söyledi ki? Örneğin filmi alt yazısız izleyebilirsin (dizilerimiz Türkçe!).

Yabancı dilde yüksek öğretim veren üniversitelerimizin başarı nedenini araştırırken yüksek puanlı öğrenci aldıkları, üst düzeyde öğretim elemanına sahip oldukları, yönetimlerinin yerleşik ve çoğunlukla özel olduğu, gelirlerinin biraz daha iyi olduğu vs. vs. hiç düşünülmeden bunlara özenmek yabancı hayranlığının basit ve eskimiş kavramının yeni bir örneğidir. Yoksa “aydınlanma”da, “batıya dönük düşünme tarzı”nda Türkçe’yi kulvar dışına itmenin yararı da yok getirisi de. Kendi dili ve kültürü küçümseyen, hor görülen gençlerden Türkçe’ye ve Türk kültürüne saygı duymaları beklenebilir mi? (Prof. Dr. Cahit Kavcar). Türkiye’de yaşıyorsun, öğretim elemanın gayet güzel bir Türkçe kullanıyor, ailen ve çevren Türkçe söylüyor, karşındaki (hastan?) Türkçe anlıyor. Sen de bu ortamda dersini İngilizce alıyorsun. Kimden? Velev ki çok iyi İngilizce anlatılsa; “Neden Türkçe Değil?” sorusu hala geçerlidir. Bu batı hayranlığı değil, aydınlanmama isteği değil, bu “başkalaşım” ya da “kurtuluş” isteği. Neden ve kimden? Bu kutsal topraklardan mı? Hiçbir dilin doğuştan bilim dalı olmadığı söylenir. Neden Türkçe için gizli gizli söylenen bu yanlış düşünceyi sinamak için gayret sarf etmiyoruz? Neden hala İngilizce-Latince kelimeleri bile Türkçe yazarken ortak bir noktada buluşamıyoruz? Neden kardiyoloji terimlerini Türkçeleştirmek için bir dil bilimci grubu ile uzun soluklu uğraş girmeyip, kendi kültür düzeyimize göre yazmanlık yapıyoruz? Türkçe’ye ve yurduna ihmal (ihanet diyemedim).

Dilimizin Türkçeleştirilmesi demek bu topraklarda kullanılan kelimelerin doğru ve anlaşılır kullanılması demektir. Yeteri kadar zengin olan Türkçe kelimelerin kökenine bakıp ayıklamak çağı geçti; masa başında uydurmak yerine, yörelerin çok zengin deyim ve kullanım kıvraklığını araştırıp öğrenmek yurduna en iyi hizmettir.

Son üç aydır, üyesi olduğum Türk Kardiyoloji Derneği’nin üç çalışma grubu eğitim toplantısına katıldım. Bu toplantılarda hem genç arkadaşlarımızın yüksek performanslı güzel sunumlarını izledim, hem de onları yakından tanıma fırsatım oldu. Anlatılan konuların ciddi izlenmesi halinde bir hekimin mesleği için en büyük yararları çok kolaylıkla sağlayabileceğine emin oldum. Böylesine güzel olanakların sunulduğu bir ortamda halen kardiyoloji pratiğinin yurdumuzda yetersiz bir düzeyde kalması şaşırtıcı ve üzücü. Acaba mesleğimize ya da hastamıza yeteri değeri vermiyoruz? Yoksa mecburi hizmet, rotasyon, kaypak ve kaygan sağlık politikası bizleri bezdiriyor mu? Yine de böyle ciddi ve üst düzey düzenleme, özveri ve çaba ile kardiyoloji eğitiminin desteklendiği bir ortamın fırsat bilinmesi, bunun yalnız kredilendirilme ile kalınmaması ve sinanması için derneğin düzenleme ve özendirmede daha da gayretli olmasını umar ve kutlarım.

Bilgin Timuralp
Baş Editör
Ekşişehir, Türkiye